

Utbildningsinspektion i grundskolan Lindsdalsskolan

UTBILDNINGSINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

1. Normer och värden
2. Kunskaper
3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete
6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde. Rapporten ger således inte en heltäckande beskrivning av all pågående utbildningsverksamhet inom enheten vid den aktuella tidpunkten.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter liksom jämförelser med jämförbara verksamheter är också betydelsefulla vid bedömningarna och för slutsatserna med krav på åtgärder och förbättringar. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Skolform	Antal elever/barn	Skolform	Antal elever/barn
Förskoleverksamhet:	–	Skolbarnsomsorg:	160
Förskoleklass:	40		
Grundskola:	534	Särskola:	

Utbildningen vid skolan omfattar förskoleklass, grundskola årskurs 1 till 9, skolbarnsomsorg samt Gösbäcksskolan som är en resursskola för elever i åldern 13-16 år från Kalmar kommun. Inspektionen vid Lindsdalsskolan omfattar förskoleklass, grundskola årskurs 1 till 9 samt Gösbäcksskolan.

Det finns cirka 70 anställda varav 49 personer är lärare, 21 personer är annan pedagogisk personal och administrativ personal. Skolans pedagogiska personal arbetar i tre arbetslag organiserade enligt modellen förskoleklass till årskurs 3, årskurs 4 till 6 och årskurs 7 till 9.

Flertalet elever kommer från samhället Lindsdal och har relativt kort skolväg. Eleverna på Gösbäcksskolan kommer från hela kommunen.

Skolan är uppdelad i tre hus: i det blå huset finns förskoleklass och årskurserna 1 till 3, i det gröna huset finns årskurserna 4 till 6 och i det röda huset finns årskurserna 7 till 9.

De äldsta byggnaderna är de blå och gröna husen som är från 1970-talet medan det röda huset byggdes i början i slutet av 1990-talet. Gösbäcksskolan finns i en egen byggnad en bit från övriga skolhus.

Genomförandet av inspektionen i Lindsdalsskolan

Skolverket sände den 17 juni 2003 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektionsteamet med ansvar för Lindsdalsskolan har bestått av undervisningsrådet Åsa Ridne samt experten Sonny Bjarkå. Besök i Lindsdalsskolan inleddes den 7 oktober och avslutades den 9 oktober 2003.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Lindsdalsskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan infor-

mation om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem etc.

I Lindsdalsskolan genomfördes formella intervjuer med rektor, biträdande rektor, lärare, elever, studie- och yrkesvägledare, skolsköterska, kurator samt skolsekreterare. Lektioner i årskurs 2, 6 och 8 besöktes och då fördes också samtal med pedagogisk personal och elever. Under besöket fördes även samtal med skolmåltidspersonal och vaktmästare. Observationer under inspektionsbesöket som helhet utgör också underlag för bedömningen.

Bedömning

Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanernas mål framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och lust att lära. I läroplanerna anges också att barn och elever skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön samt få ett reellt inflytande över utformningen av utbildningen. På samma värdegrund vilar verksamheten inom det offentliga skolväsendet för vuxna.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet med skolans värdegrund och läroplanernas mål att sträva mot.

I Lindsdalsskolan finns klassråd, elevråd och trivselsråd där eleverna kan delta och påverka beslut som rör skolans verksamhet. Personalen arbetar med den demokratiska processen och strävar efter att eleverna ska arbeta i demokratiska former och känna till demokratiska principer. Eleverna känner väl till sina möjligheter att påverka och uttrycker, utifrån sina förutsättningar, sina egna uppfattningar och argumenterar för dem. Utifrån ålder och andra förutsättningar, visar eleverna respekt för andras uppfattningar och argument.

Däremot har eleverna sämre möjligheter till reellt inflytande över sitt lärande. Eleverna vill ta ett större ansvar för det egna skolarbetet men anser att lärarna generellt styr för mycket.

Trygghet är en av skolans tre prioriterade lokala mål och i linje med det har personal, elever och föräldrar arbetat fram gemensamma regler för arbete och samvaro i skolan.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att skolan når bra resultat vad gäller normer och värden. Elevernas möjligheter att påverka undervisningen och skolans verksamhet är godtagbara.

Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Målen för lärandet anges i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Skolledningen har en tydligt uttalad målsättning att alla elever ska uppnå behörighet till gymnasieskolan. De nationella diagnostiska proven i årskurs 2 och de nationella ämnesproven i årskurs 5 och årskurs 9 genomförs och följs upp. Flertalet elever når målen för årskurs 5 respektive årskurs 9. Förutom löpande prövning och uppföljning av elevernas kunskaper i samtliga ämnen genomförs också kommunens gemensamma läs- och skrivtest, det s.k. LÄSK-testet.

Enligt SIRIS¹ når Lindsdalsskolan ett gott resultat avseende elevernas betyg och behörighet till gymnasieskolan då andelen elever som uppnått målen i alla ämnen och andelen elever som uppnått behörighet till nationellt program på gymnasieskolan är större än riksgenomsnittet (siffrorna avser läsåren 2000/2001 och 2001/2002). SALSA² visar att andelen elever som uppnått målen på Lindsdalsskolan ligger över modellberäknat värde för läsåren 2000/2001 och 2001/2002.

Skolan har konkretiserat de nationella kursplanerna och dessa tolkningar är kända av elever och föräldrar och det finns strategier för bedömning och uppföljning av elevernas kunskapsutveckling.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att eleverna i Lindsdalsskolan når goda kunskaper relaterade till mål att sträva mot och mål att uppnå.

Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med föräldrar, barn, elever respektive de vuxenstuderande i arbetet med att forma en god miljö för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Lindsdalsskolan har en handlingsplan mot mobbning/kränkande särbehandling och skolans personal vidtar snabbt åtgärder om elev blir utsatt för kränkande behandling. Man har kamratstödare på skolan.

¹ Skolverkets interbaserade resultat- och kvalitetsinformationssystem.

² För att få en mer nyanserad bild av skolors betygsresultat än enbart genom att tillhandahålla de faktiska betygsresultaten som skolor uppnår, har Skolverket utvecklat Skolverkets Arbetsverktyg för Lokala SambandsAnalyser – Salsa. Verktöget jämför i en statistisk modell kommuners och skolors faktiska betygsresultat avseende "andel elever som uppnått målen" respektive "genomsnittligt meritvärde" med ett modellberäknat värde. I denna beräkning tas hänsyn till bakgrundsfaktorer som föräldrars utbildningsnivå, andel elever med utländsk bakgrund och fördelning pojkar/flickor i kommuner och skolor.

Föräldrarna tycker att skolans personal tar tag i problem som kan uppstå på raster eller under lektionstid. Generellt anser elever och föräldrar att skolan erbjuder en bra och trygg arbetsmiljö för eleverna och att skolans personal agerar om problem uppstår. Som exempel på det nämns att alla hälsar på alla och att personalen reagerar direkt om något händer och vid behov kontaktas föräldrar omgående. Föräldrar till elever i de lägre årskurserna anser dock att det inte finns något speciellt för eleverna att göra på rasterna och att umgängesklimatet elever emellan kan vara hårt.

Skolhälsovård anordnas och arbetet som bedrivs är även förebyggande.

Matsalen upplevs som stressig och bullrig av elever och föräldrar. Inspektörsteamets bedömning är att matsalens storlek är underdimensionerad för det antal elever som äter där varje dag. Däremot är matsalens fysiska miljö trevlig med väl genomtänkt disposition av matservering, bord och diskinlämning.

Idrottshallen, där eleverna har idrottsundervisning, är i dåligt skick. Eleverna anser att även omklädningsrummen med tillhörande duschar är undermåliga.

Elever, personal och föräldrar samverkar på olika sätt, t.ex. klassråd, elevråd, och utvecklingssamtal. Det finns elevskyddsombud.

Sammanfattningsvis visar inspektionen att Lindsdalsskolan arbetar på ett bra sätt med att förebygga kränkande behandling och att skolan snabbt vidtar åtgärder om en elev blir utsatt för kränkande behandling. Lindsdalsskolans olika formella samverkansorgan ger elever och föräldrar bra möjligheter att samverka med skolan som helhet. Skolans fysiska och psykosociala arbetsmiljö är på det hela taget god.

Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå målen skall främst utformas av de lärande och personalen. I förskolan och skolan skall detta ske i samverkan med hemmen. De nationella läroplanerna, andra statliga bestämmelser och kursplanerna ger dock också vissa anvisningar för arbetet. Det finns riktlinjer för stöd, betygssättning och utvecklingssamtal, utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid, etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper och färdigheter barnen, ungdomarna och de vuxna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att närma sig målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Elevvårdsteamet, som består av rektor, biträdande rektor, skolsköterska och kurator, tar ett övergripande ansvar för elevvårdsarbetet. I Lindsdalsskolan finns väl fungerande rutiner för elevvårdskonferens och upprättande av åtgärdsprogram. De stödåtgärder som sätts in dokumenteras på ett systematiskt sätt och följs upp.

Det finns tre speciallärare i varje hus, dvs. en speciallärare för årskurs 1–3, en för årskurs 4–6 och en för årskurs 7–9. Dessutom finns två resurspersoner till stöd i årskurs 1–7. Specialläraren i årskurs 1–3 arbetar huvudsakligen med stöd i svenska och matematik och speciallärarna i årskurs 4–9 arbetar huvudsakligen med stöd i svenska, engelska och matematik. Klasslärarna i årskurs 1–6 och ämneslärarna i årskurs 7–9 ansvarar för stöd i övriga ämnen. I årskurs 7–9

delas klassen i mindre grupper i fysik, kemi, biologi, slöjd, teknik, musik och hemkunskap för att ge möjlighet till att alla elever når målen.

Elever och föräldrar anser att utvecklingssamtalet fungerar mycket bra och att man får en tydlig bild av elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling. I årskurserna 8 och 9 baseras utvecklingssamtalet på ett dokument som skolan kallar för BIUS (behovsinventering inför utvecklingssamtal) och föräldrarna tycker att detta är en väl fungerande rutin. Vid några tillfällen har det förekommit utvecklingssamtal med lärare som inte undervisar eleven och det ansåg föräldrarna vara mindre bra. Varje elev har en individuell studieplan och vid utvecklingssamtalet stämmer man av vad som uppnåtts och diskuterar hur man ska arbeta vidare. Utvecklingssamtalen dokumenteras och följs upp.

Undervisningens utformning styrs mest av de lokalt utarbetade tolkningarna av de nationella kursplanerna och nationella betygskriterierna men skolan arbetar även med läroplanens strävansmål. Elever och föräldrar i årskurs 8 och 9 tycker att det är tydligt vilka kunskaper som krävs för de olika betygssstegen.

Pedagogiskt utvecklingsarbete bedrivs men skolan är både organisatoriskt och pedagogiskt tydligt uppdelad efter den gamla "stadiindelningen" med årskurs 1 till 3 ("lågstadiet"), årskurs 4 till 6 ("mellanstadiet") och årskurs 7 till 9 ("högstadiet"). Föräldrarna i årskurs 8 framhöll att det är ett stort steg för eleven mellan årskurs 6 och 7 och man upplever det lite som ett "dike".

Sammanfattningsvis arbetar Lindsdalsskolan på ett bra sätt med den pedagogiska verksamheten och undervisningen. Det finns tydliga rutiner för dokumentation och arbete med elever i behov av särskilt stöd. Inspektörerna bedömer att elevers behov av stöd generellt tillgodoses. Ett pedagogiskt utvecklingsområde är dock grundskolans helhetsperspektiv från förskoleklass till årskurs 9 där framför allt övergången från årskurs 6 till årskurs 7 bör ses över.

Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för barnomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolans inre arbete. Sammantaget har dessa skyldigheter att se till att rätten till utbildning tillgodoses. Fristående huvudmän har motsvarande ansvar även om de inte alltid omfattas av målen och riktlinjerna för det offentliga skolväsendet.

Frågor som tas upp vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

Skolledningen består av rektor och biträdande rektor och skolledningen har stor förtrogenhet med den dagliga verksamheten där ledarskapet präglas av engagemang och tydlighet. Verksamhetens ledning och administration har kända och väl fungerade rutiner där rektor tar ett övergripande ledningsansvar för den pedagogiska, personalledande och administrativa utvecklingen. Förutom rektor och biträdande rektor finns en skolsekreterare som biträder rektor med administrativt arbete, löneöversynsförhandlingar och utrednings- och planeringsarbeten.

Skolövergripande utvärderingar och uppföljningar genomförs men utvärderings- och uppföljningsarbetet är inte systematiskt. Likaså utvärderar lärare och elever undervisningen men man dokumenterar inte eller följer upp det hela systematiskt förutom resultaten av LÄSK-testet, de nationella diagnostiska proven i årskurs 2 och de nationella ämnesproven i årskurs 5 och 9.

Skolans kvalitetsredovisning är aktuell och anger konkreta åtgärder vid bristande måluppfyllelse. Skolledningen arbetar målmedvetet med att kvalitetsredovisningen ska bli ett verktyg för utvecklings- och förbättringsarbete på skolan men den pedagogiska personalen, elever och föräldrar har liten delaktighet i utformningen och uppföljningen av kvalitetsredovisningen.

Lindsdalsskolan har tydliga och väl fungerande rutiner för elevens rättsäkerhet vad avser hantering av betygskataloger, åtgärdsprogram, protokoll mm. Betygsättningen följer nationella bestämmelser.

Sammanfattningsvis visar inspektionen att skolans ledning är väl förtrogen med verksamheten och leder den på ett mycket bra sätt. Det finns väl fungerande rutiner för elevens rättsäkerhet och rätten till utbildning tillgodoses. Det systematiska kvalitetsarbetet är godtagbart men kan utvecklas och förbättras.

Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Inom en viss utbildning skall det också finnas möjligheter för eleverna att individuellt göra val av kurser eller ämnen.

Granskningen gäller om möjlighet till utbildning ges i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till utbildning behandlas.

Inspektionen visar att nationella timplanen följs och att språkval erbjuds enligt författningarnas krav. Elevens val fungerar dock inte enligt intentionerna i årskurs 4 till 6 eftersom eleverna inte fått välja vilka ämnesområden de vill fördjupa och bredda sina kunskaper i. Lärarna styr i hög grad planeringen och utformningen av elevens val och eleverna får välja i vilken ordning de vill göra de olika momenten/teman som erbjuds. I årskurs 4 till 6 bedömer inspektörerna att skolan inte tar tillvara elevernas speciella intressen och ger dem möjlighet att under elevens val ägna sig åt studier som de själva önskat och valt.

Tillsammans med kyrkan erbjuder skolan konfirmationsundervisning inom elevens val. Enligt skolans rektor är deltagandet frivilligt och konfirmationsundervisningen är ett bland flera val som erbjuds. Enligt rektor tar skolan hänsyn till elever med olika trosinriktningar.

Undervisningen i skolan skall vara icke-konfessionell. Enligt grundskoleförordningen syftar elevens val till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Undervisningen skall till sitt innehåll och sin inriktning vara förenlig med målen i den kursplan eller de kursplaner som gäller för det ämne eller de ämnen som utgör elevens val. Fördjupning av religionskunskap avseende kristendom kan ingå i elevens val så länge det följer kursplanen och läroplanen. Konfirmationsundervisning kan däremot inte ses på annat sätt än att den är konfessionell.

Information ges till föräldrar genom föräldramöten, utvecklingssamtal, utskick av information om skolan samt lokala tolkningar av nationella kurs- och betygskriterier, och löpande kontakter. Vid intervju av föräldrar framkommer det att föräldrarna är nöjda med den information som ges och de framhåller särskilt utvecklingssamtalet. Inspektörsteamet anser att information om utbildningens mål och innehåll är tydlig medan information om föräldrars och elevers rättigheter och skyldigheter inte klargörs helt.

Sammanfattningsvis visar inspektionen att det ges möjlighet till utbildning enligt författningarnas krav förutom att elevens val inte erbjuds enligt författningens intentioner i årskurs 4 till 6. Information om elevers och föräldrars rättigheter och skyldigheter är acceptabel. Konfirmationsundervisning som elevens val är inte förenligt med läroplanens krav på att undervisningen skall vara icke-konfessionell.

Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Inspektionen bedömer att lokalerna är tillräckliga och i huvudsak ändamålsenliga. Matsalen är dock för liten för antalet elever på skolan och idrottshallen med tillhörande omklädningsrum är i dåligt skick. Vid behov anpassas lokaler, utrustning och undervisningsformer för elever med funktionshinder. Utemiljön är bra med relativt stora ytor för rastverksamhet.

Utrustning och läromedel är i stort sett lämpade för verksamheten men skolans bibliotek är inte tillräckligt omfattande vad gäller skönlitteratur och facklitteratur för att kunna tillgodose verksamhetens behov. Dessutom är skolbibliotekets öppettider begränsade och det medför att biblioteket inte används i den utsträckning som verksamheten kräver. Skolan använder sig därför av ortens bibliotek och därmed anser inspektörerna att det finns förutsättningar för att stimulera eleverna intresse för läsning och litteratur samt tillgodose deras behov av material för utbildningen.

Inspektionen visar att personal finns i tillräcklig omfattning och med adekvat utbildning för verksamheten. På Lindsdalsskolan finns endast ett fåtal obehöriga lärare och skolan har relativt lätt att rekrytera ny personal. Kompetensutveckling utgår från verksamheten och medarbetarnas individuella behov och genomförs så att personalen kan genomföra sina arbetsuppgifter på professionellt sätt.

Sammanfattningsvis visar inspektionen att lokaler, utrustning och läromedel håller en godtagbar standard. Personalens kompetens är mycket god och den kompetensutveckling som erbjuds är ändamålsenlig.

Sammanfattande bedömning

Inspektionen visar att Lindsdalsskolan når goda resultat vad avser kunskaper relaterade till mål att sträva mot och mål att uppnå. Lindsdalsskolan arbetar bra med arbetsmiljön och elevernas delaktighet och pedagogisk verksamhet och undervisning. Skolans ledning fungerar på ett mycket bra sätt och personalens kompetens är god.

Inspektörerna bedömer att följande är acceptabelt men att det finns utrymme för att förbättra måluppfyllelsen genom att

- eleverna får större möjligheter till att påverka undervisningen och skolans verksamhet,
- utveckla det pedagogiska arbetet vad gäller ett helhetsperspektiv från förskoleklass till årskurs 9 och se över övergången mellan årskurs 6 och årskurs 7,
- utveckla det systematiska kvalitetsarbetet,
- elever och föräldrar får en tydligare information om sina rättigheter och skyldigheter.

I två avseenden lever inte Lindsdalsskolan upp till författningarnas krav, vilket inte är acceptabelt. Det gäller

- elevens val som i årskurs 4 till 6 inte tar tillvara elevernas speciella intressen och ger dem möjlighet att under elevens val ägna sig åt studier som de själva önskat samt
- att konfirmationsundervisning som elevens val inte är förenligt med läroplanens krav på att undervisningen skall vara icke-konfessionell.

På dessa områden måste åtgärder vidtas.

Datum

Ort

2004-01-30

Linköping

Åsa Ridne

Sonny Bjarkå